

NYIREGYHÁZA.

Társadalmi hetilap. — Megjelenik minden csütörtökön.

<p>Előfizetési ára: Egész évre 5 frt — kr. Fél évre 2 frt 50 kr. Negyed évre 1 frt 25 kr.</p>	<p>Felelős szerkesztő: Dr. Prok Gyula kiadó-tulajdonos.</p>	<p>Hirdetéseket és előfizetéseket elfogad a kiadó-hivatal: Nyiregyháza, iskola-utca 13-ik szám. Egyes szám ára 10 krajczár.</p>
---	--	---

Az iparosok hitelügye.

Némely közgazdasági áramlatok és divatok jó későn jutnak el hozzánk. Több mint egy negyedszázad óta beszélünk, írunk és agítalunk a szövetkezeti eszme mellett, míg végre nagy lomhán — talán inkább a gazdák, mint az iparosok sürgetésére — létrejött a szövetkezeti törvény és szövetkezeti központi intézet.

Fejtegetésünk tárgya az a kérdés: miként kellene az iparoshitelügy okosabb fejlesztése által az iparfejlesztésre közvetlen hatást gyakorolni s ez uton sikereket is biztosítani.

Három irányban kellene az akciót szervezni Mindenekelőtt *ipari hitelszövetkezeteket* kell létesíteni, továbbá az *ipari szakszövetkezeteket* kell terjeszteni s végre egy nagyobbabú *iparbank* létesítésére kell törekedni, mely kizárólag új és hézagpótló iparfelepek alapítását vonná föladatakörébe.

Az ipari hitelszövetkezetek létesítésére nézve nem szükséges újimmutatással szolgálni egy rövid közlemény keretében. Erre nézve jó minták is vannak már, de akár népszerű füzetek, akár egyes kiküldöttek által

szóval kellene a helyszínén az érdekelteket köröket — az illetékes iparfelelet támogatása mellett — fölvilágosítani, instruálni, az alakításba bevezetni és a kezelésre, az ügyvitelre betanítani.

Ugyanezt az eljárást kellene követni az ipari szakszövetkezetekre nézve is. Ilyen az országban mindössze 47 van és pedig 13 nyersanyagkészítő, 10 raktár, 17 termelő és 7 vegyes. Szakmák szerint: 26 a bőrpar, 7 a faipar, 4 a posztóipar, 2 a textil, 2 a kalapos, 2 a vas, 2 a nyomda, 1 a kosárfonó, 1 a sőtőipar céljaira; a szövetkezetek közül 5 van Budapesten, a többi a vidéken. Ezek közül a kereskedelmi miniszter 15 szövetkezetet részesített az utolsó négy évben anyagi támogatásban s összesen, 65.000 forint kölcsönt és 14.000 frt segélyt adott nekik. E segélyezések dacára a legtöbb szövetkezet nem mutathat föl kedvező eredményeket aminek főoka az, hogy kevés bennök a kereskedelmi és üzleti szellem. Ezt kellene emez intézetekbe belevinni alkalmas szervező tehetségek által, kiket a központnak kellene instrukciókkal ellátni s állandóan ellenőrizni.

Régebben az iparegyesület tett ilyen értelemben előterjesztést és javaslatot a kereskedelmi miniszternek, de tíz évvel ezelőtt ez a kérdés még nem volt érett. Most itt van a központi intézet, ennek hivatása volna a gyakorlati követelményeket minden vonalon tanulmányozni s azokat successive kielégíteni. Gyakorlati intézkedésekre van szükségünk, a mintaalapszabályok kidolgozásától kezdve az alkalmas szakférfaik kiszemelése és az ipari szövetkezetek üzleti berendezéséig.

Végre ami az ipari vállalatok teremtésére hivatott nagyobbabú bankintézeteket illeti, erről már annyit írtunk és beszélünk, hogy alig szükséges az eszmét bővebben kifejteni. Csak újjal akarunk mutatni egyes intézetekre, melyek ugyanily célzattal alakultak, de csakhamar belekapaszkodtak a többi bankok üzleteibe és spekulációba és az új iparvállalatok csak úgy mellékesen lettek kísérletképpen megalakítva; nem is részesültek ezek valami nagy gondozásban, nem is válogatták meg a helyes branche-okat, hiszen egy-egy tőzsdei fluktuáció többet jövedelmezett a banknak, mint valamenyi ipari

A „NYIREGYHÁZA” TÁRCZÁJA.

Kályha.

Irtá: 4.

Meghalt a költő . . . hideg zugában
 Megfagyott testtel fekszik mereven
 Szíve nem dobban, teste nem érez
 Körülte rémek ülnek csendesen.
 Költői szellem virrasztó árnya
 Fagyos szárnyival burkolja be őt,
 Zsibbasztó csöndnek kínos magánya
 Öleli át a megfagyott költőt.

Hideg kályhája rosszias vasival
 Néz egyre, tompán, zordan, mereven.
 Vajjon mit érez? látva a drámát.
 Mely mostan folyt le rémes csöndesen
 Látta a költő minden szenvedését
 Gyötrelmét, kínját, jajját, panaszát,
 Miként emészté testének vérét,
 Hogy dalba öntse szíve szózatát.

Mert minden álma merész és szép volt,
 Dala, ha szállott, gyönyörűen zengett,
 Lantja szavában érzések árja
 Forogott mélyen, s szenvedély rengett.
 Kötört belőle, s gyújtott a tüze,
 Magával ragadt, magasra vitt
 Ahol nem érzik a földnek bűze,
 Hol csak az érzés és a szív hevít . . .

A kályha néz, néz egyre komoran,
 A költő fekszik némán csendesen,
 A kályha hideg, mint volt telen át,
 S a költő boldog, mint még sohasem . . .

Asztalán vannak költeményei,
 Jön a halottkém s tüze élvisei . . .
 Vagy fölfedezik, s szerzenégyei
 Örökké élnek? . . . mindegy már neki . . .

Mert halott már ő, s hideg zugában
 Megfagyott testtel fekszik mereven,
 Szíve nem dobban, teste nem érez,
 Körülte rémek ülnek csendesen . . .
 Ha pénze van és rajta jút vehet,
 Ma híres ember, ír szepet, nagyot
 De az érzés csak lelket melegít:
 Megégett lelke s teste megfagyott.

Kályha.!

Irtá: 5.

Szerdán reggel szokásomhoz hiven dolgozva hagynom el a lakásomat, hogy a hivatalba menjek, midőn a lépcsőn házi uramnak sovány alakja járul elém és minden tekintőria nélkül felmondja a lakásomat.

Igen különös dolog, hogy valakit szerdán reggel, a lépcsőházban tegyenek hajléktalanná, de én ezt a különös dolgot is értettem.

Májusban ki fog hurczolkodni, ezt sohasem vártam volna Öntől, szolt a kis véreceszemű, hegyes orru emberke, a ki négyszer egy évben igen nagy mértékben járul hozzá ősz hajszálaim gyarapításához és ezzel ottahagyott, mint ama bizonyos szent ama bizonyos népet.

Az első kijelentés rám vonatkozott, a második pedig arra a goromba levélre, melyet ő, a mint igen helyesen meg is jegyzé, soha-

sem várt, de annál pontosabban megkapott tőlem.

Mert a mi sok az sok. Én mint a házi zsarnok hűségese adófizetője, tartozom fizetni a házbért, a negyedpenzt, tartozom kifizetni a lakásomat, ha piszkos, tartozom túrni a helytartó (értsd házmester) gorombaságait, de nem tartozom eltúrni azt, hogy a kályhám török basásnak képzelje magát és egész nap füstöljön. Hivatalnok ember vagyok es mindennap túrelmetlenül várom az egy órát, hogy haza siethessek, hol kis feleségem, barátságos meleg szoba és jó ebéd vár rám. Nos tehát ez a nyomorult füstölő kályha majdnem elrabolta családi boldogságomat, bekémet. Füstgomolyagjai veszterhes felhőkéváltak boldogságunk tiszta égen, kormot okadó csöve egyttal a vizsálykodás mérges magvait is szórta közénk, egyszóval szurtos külsejével békebontóként rontott csendes hajlékomba.

Azaz dehogyan rontott, ott állt már nagyon régen, mikor a lakásba beköltözökötünk (hat hetes házasok vagyunk kirem) rendszeren is funkcionált idáig, de most vagy elronthatta valamivel vasyomrárt, vagy plehtorkát hűthette meg, én nem tudom, de annyi bizonyos, hogy mikor egy szép napon hazajövök a hivatalból, nagy összevisszaságot találtam a lakásban. Elfojtott és el nem fojtott szitkokkal hallok, panaszos, nyöszörgő hangokkal vegyest.

Benyitok az ebédlőbe, de visszatáncrodtam, mert oly borzasztó füst csapott meg, hogy elfogott a köhögés meg a prüszkölés. Magamhoz térve, csak nehezen tudtam eliga-

alkotása Ez a baj. Egy ilyen banknak kizárólag iparvállalataival kellene foglalkozni, ezeket a gyakorlati szakférfiak tanácsához képest létesíteni az ország különböző helyein, a vízi-, villamos- és gőz-erők fölhasználásával a természet gazdag nyereségterménybeli tárházainak lehető kiaknázásával. A vezetésre és ellenőrzésben való részvételre nem a Compaszban született és ott törzshonossággal bíró neveket hanem az illető szakmákhoz képest a legkiválóbb szakférfiakat kellene megnyerni és általában azokat a praktikus utmutatásokat követni, amelyeket a külföld példáján okulva, alkalmunk volt megismerni. Így talán az egyes vállalkozóknak sem lesz az vesszőpáripájuk, hogy minden új alapításnál az államhoz és a községhöz forduljanak direkt és indirekt támogatásért.

Lehet, hogy ez az új intézet egy ideig, vagy talán jó ideig nem fog magas dividendákat osztogatni, és talán lehetséges volna számára bizonyos kedvezményeket és előnyöket rekompenciációképpen biztosítani. De hogy egy ily bank praktikus vezetés mellett az ország egyik legszilárdabb pénzügyintézete lenne, ezt kétségbe vonni alig lehet.

Közügyek.

— Az ujonczos elhalasztása. A folyó évi főszorozás ügyében Fejérváry Géza báró honvédelemügyi miniszter a következő körrendelettel intézte a törvényhatóságokhoz: 1387—99. eln. szám. Az 1899. évi ujonczosai előmunkálatok foganatosítása tárgyában, a múlt 1898. évi szeptember hónap 6-ikáról 59.000. sz. a kiadott körrendeletet kapcsán és a miniszter tanács határozata alapján, ezennel elrendelem, hogy az ideji főszorozás egyelőre és további rendeletmíg

zodni. Borzasztó látvány tárult elém. Az asztal, a székek, a könyveim, minden, minden csupa korom, a szoba tele füsttel, a feleségem, a szakácsnő, meg a kis pesztonka ott térdeltek a kályha előtt és belefújtak, a hogy csak a tüdejükön kifért.

És hogy néztek ki!

A feleségem csinos arczoskaja úgy tele volt mázolja korommal, hogy csak az orra hegye látszott ki. Mari szakácsnőnek be volt kötve a jobb szeme. Belement a kőszénpor, amint belefújt a kályhába. A pesztonkának olajos rongyokba volt burkolva a keze, bizonyosan elégette, amint ijedtében a forró kályhához kapott. Mind a háromnak ki volt dűlve a szeme a nagy megerőltetéstől. A csipős füstől könnyeik bőven omlottak, világos sávokat hagyva maguk után a fekete arczokon.

Igy néztek ki az én barátságos meleg kis fészkek, mikor megérkeztem.

Megjelenésemre mind a hárman abba hagyták fújtatói működésüket, és kétségbeesetten néztek rám.

A szakácsnő tért először magához, hogy rögtön rá csaknem ájulásba essék.

Jézus Mária . . . az ur . . . az ebed.

Kiroham magával vive a pesztonkát is. Repülő szoknyáikkal felkavarták a hűlepedett kormot és én ijedten védtem fehér nyakendőmet. En szegény azt hittem, hogy oly féhéren állok itt, mint a magas Tátra, erin-tetlen szűzi hava, pedig valójában büszkéségé váltam volna akármelyik néger törzsek. Hogyne, hiszen legalább k.t perce állok már a szobában, nézem a pusztulást és

elhalasztassék. Erről a sorozási járás tisztviselők azonnal értesítendők. Budapest, 1899. évi február hó 19-én. Fejérváry s. k. honvédelmi miniszter.

— Választás a városnál. A Báthly Barna rendőrkapitánnyá történt kinevezésével megüresedett gazdasági tanácsosi, továbbá Sexty Józsefnek alszámvevővé való megválasztásával üresedésbe jött számtiszt állás betöltésére az alispán március 7-ik napjára tűzte ki a választást. A pályázati kérvények március 5-ik napjának 11 órájáig adandók be.

Állami facsemetekert Nyir-egyházán.

Megyénk és városunk gazdálkodóit bizonyára örvendesen fogja érinteni a földmívelésügyi miniszteriumnak azon terve, hogy városunkban állami facsemetekertet létesít. Ez intézménynek gazdasági tekintetben beláthatatlan fontosságot tulajdonítunk, mert a gazdálkodásnak egy nálunk kellően nem méltányolt és teljesen elhanyagolt ágát van hivatva felvirágoztatni. Vármegyénk földje gyümölcsstermelésre kiválóan alkalmas és ezen a téren hosszú idő nagy eredmény érhető el. A facsemetekert létesítésével megvalósulhat egy régen felvetett, de jelenleg szunyadó eszme, a selyemtermelés.

Nemzetgazdasági szempontból is kiváló fontossága van a létesítendő kertnek gazdáink szók viszonyai miatt folyton panaszokhoz. Ime most minden befektetés ölükké hullik egy hatalmas keresetforrás. Ugy a gyümölcsstermelés, miut a selyemhernyó tenyésztés kevés és könnyű munkával jár, ugy, hogy nők és fejlettebb koru gyermekek is foglalkozhatnak velök.

A földmívelésügyi miniszternek a facsemetekert létesítését elrendelő leirata következőképpen hangzik:

A kopár területek beerdősítésének országsszerte mutatkozó fellendülésére való tekintettel és az erdőbirtokosoknak fokozódó facsemeteszükségletének lehető fedezése céljából a vármegyében egy nagyobb állami csemetekert megtelepítését és fentartását határozván el, — a debreceni kir. erdőfelügye-

nem tudok szólni. Végre erőt vettem magamon.

— Mi történt Elza?

— Oh az a nyomorult kályha. fakadt sirva és a nyakamba borult (fucs tisztá galér és fehér ingmell, gondoltam magamban.) Idáig olyan szépen égett ebben az átkozott pléh hüvelyben, de ma nem tudom, hogy miért, sehogy sem akar égni benne a szén, csak izzik és füstölög kegyetlenül.

Neki álltam magam, később Marival és fújtuk, fújtuk, de daczára annak, hogy a kis Őrszi is hozzánk szegődött, nem tudtunk tüzet gyújtani.

— És azért forgatták fel a házat?

Szinte hihetetlen, hogy egy kályha, amely idáig szigoruan teljesíté kötelességét, egyszerre sztrájkoljon. De ha már megcsúsz, ugy ti tettétek ily lelkes hívévé a szociális-musnak, mert rosszul bánatokat vele. Ügyetlenek vagytok, te is, a Mari szakácsnő is, meg a későbbben hozzatok szegődött Erzsi is. Igen ügyetlenek, ha mondom!

A kemény szavak még el sem hangzóttak, már is kitört a hadd-el-hadd.

Feleségem uszott a könnyben.

— Szerencsétlen vagyok, hogy hozzád mentem feleségül, halálra kintol engemet, dolgozom, mint egy cseléd, hogy rendben tartsam a házam, és te ügyetlennek nevezel. Oh én boldogtalan.

Hát persze ő egy kicsit sötét színben látta az egész dolgot, nem is csoda, hiszen minden kormos volt, de azért mégis fájt, hogy megbántottam. Első összeütözésünk hosszú házasságunk alatt (ismétlem, hogy már hat hetes házastársak vagyunk.)

lőséget egyidejűleg utasítottam, hogy Nyir-egyháza r. t. város határában egy 5—10 k. holdnyi területet kiszemeljen és azt kibérelve még a f. év tavaszán csemetekertnek berendezze.

Ezen államköltségen létesítendő és a kir. erdőfelügyelőség vezetése mellett az ottani járási erdőtszít által kezelendő csemetekertben termelt csemeték közvetlen utalványozásomra a kopár területek birtokosainak díjmentesen fognak kiszolgáltatni. Erről a közigazgatási bizottságot ama felhívással értesitem, hogy a közgazdasági érdekből beerdősítendő kopárak ügyét, az ezen munkálatok kiváló közgazdasági fontosságára és jelentőségére való tekintettel a saját hatáskörében is előmozdítani igyekeztek és az illető járási erdőtszítet is utasítsa, hogy a debreceni kir. erdőfelügyelőségnek az említett csemetekert létesítésénél segítségére legyen és a kívánt utbaigazításokkal szolgáljon.

Képviselőválasztás.

— Kolozsvári level. —

Február 17.

Erdélyben vagyunk. Az emberek csön-desvéreik, nincs nagy hejehuja. A választás a városháza óriási, got stílusú ódon termében folyik, hová jökdéven — itt-ott az italtól erősen kipirul arccal — ugrálnak be a választópolgárok és harsány hangon kiáltják a képviselőjelöltjük nevét.

Máskülönben nagy a csönd. A városháza körül kordont vontak, a kapuban két csendőr áll kivont szuronyal, a szelid erdélyi nép csöndesen húzódik vissza a hatalomnak vagyis, hegyes szuronyu képviselője elől. A piacon alig van gyülekezet, mindössze néhány faczér napzamos és kőbor cseléd alakja tarkálkál. — Az asszonynepek közül élénken kiválik néhány oláh fata ríkító színű kendőjével és élénken viritó ránczos piros csizmájával.

A főtér aszfaltján egyetemi tanárok és hallgatók sétálnak és hangosan diskurálnak. Téma: a választás.

Jókor reggel óriási nemzeti színű plakátokat ragasztottak föl szerte a városban. A falragaszokon az állt, hogy Bánffy megbu-

No n. baba ne sírj. Eljárt a szám. Te vagy a világ legcsinosabb, legügyesebb, legennivalóbb asszonykaja.

Mosd le arczoskárdról a kormot, azután terítsd a salonban. Ma ott fogunk ebédelni bizalmasan, kettescsen mint szerelmesek. Hahem süss mert éhes vagyok.

De a béke még a szavak arczára sem állott helyre; feleségem keservesen sirt tovább. P.rsze, zokogta, az evésre gondol, (tessék már magáz, oh az a kályha) hanem, hogy a feleségét sérti e vagy sem azzal keveset törődik. Pedig nem is vagyok ügyetlen és nem vagyok oka semminek. A vicziné mondta a Marinak, hogy azért füstöl, mert a kéményre süt a nap.

Édesem, én elhizem és még ma folyamodom, hogy a kéményeket ezután a pin-czébe építsék, hogy ne érje őket a napsgár.

Csak nevéssen, fakadt ki az asszonyka, pedig ugy van. A házmeister is mondta, hogy vagy a nap az oka a füstölésnek vagy a szél csapja vissza a kéménybe.

Nagyon helyesen. Gyűjtést fogok indítani, hogy a kéményeknek menedék házat építhessenek, a hol védve lesznek nap és szél ellen.

Körgő gyomrom és a kibékülési vágy adtak számba ezen rossz élczelet, de a feleségemre, különösen az utóbbi csodásan hatott. Mint a mikor a nap a sűrű felhők mögül először egy két sugarat lövel ki, ugy tört elő a korom alól a mosolygós először nehezen, vergődve, majd győzedelmeskedve a sötétségem megjelent az egész arczon.

kott. E hirt a betegem fekvő Bartha Miklós küldte a függetlenségi választóknak kedvéért. Egy óra múlva megjelent a dezavualás. Feilitzsch pártja kijelenti, hogy a hír csak közönséges kortes fogás.

A helyzet prognosztikonja különben az, hogy Pázmány meg fog bukni. — Nehány jogász tüntetésre készül a megválasztandó kormányparti képviselő ellen.

A kormánypart bizalmi-irodájában a hangulat természetesen a lehető legnyugodtabb. — A *Grand Café* egyik kis termében szorong vagy husz ember szivarfüstől és emberitűd által termelt szénsavtól fojtott levegőben. Készítik a jegyzeteket, hogy ki szavazott le és ki nem.

— Weisz Mór leszavazott. Ki kell törülni.

— Winterstädter Mózes a mi emberünk. Fel háromkor konfliktus érte.

— Herzfeld Isidorért is egy konfliktus.
— Ez csak fiakkereken jön.
— Hát akkor fiakkert.

S így tovább.

A szomszéd vendéglőben cigányszó mellett óriási dárúd megy végbe, de a mulatozás igen csöndesen folyik. A harcképtelenek hazaszállítják. — A menu éppen nem mondható változatossá, kizárólag marhatokányt kapnak a kormány támogatóit, melyek aztán elsőrendű pécsi borsal öblitnek le.

Délután öt óra.

A választás vége felé közeledik. A városháza előtt a gyűlékezet egyre szaporodik, a közönség élénken érdeklődik, vajjon hány szótöbbséggel fog győzni a kormány jelöltje.

Hat óra.

Külvárosi szocialisták jelennek meg a helyszínen, suszter inasokkal együtt. A suszterinasok harsány abeugolást hallatnak, a munkások is erősen ordítognak:

— Abeug Felitzsch!

— Mind gazember, aki a tokányból evett!

Csir, csurr! A városház három ablakát követ beuzták. A főkapitány egy század rendőrral a tömegnek támad, mely időközben áttörte a kordont. A verekedés minden vonalon megindul.

Megesókoltuk egymást és helyre állt a béke. Soha ennélfelül csókot nem látam; szinte vártam, hogy tentő fakadjon a nyomában. Megmosakodtunk, áttöltözködünk és tíz perc múlva hálát adhattam az Istennek, hogy emberi formánkat visszaadta.

Az ebéd esetlenül volt, a min különben nagyon természetes. Mert a mig odabent a finnyás uri kályhát dedelgették, babusgatták, apolták, hármán is, addig az a közönséges tűzhely a konyhában felügyelet nélkül hagyva, forró keble egész hevével udvarolt egy tepsinek, ügyet sem vetve az abban lévő borjúhúsrá, minek következtében ez utóbbi a tüzcsókok és ölelések láttára, elszáradt, elfonnyadt, mint vén kisasszony, ki sokáig nézni kénytelen, s körülötte bugó szerelmeseket, mig neki nem akad párja.

Különbem mit nekem ebéd. Jóllaktam korommal, ittam rá egy korty vizet és a gomromm átalakult első magyar subiczki gyárrá. Ön készítette subiczka no meg epébe mártva tollamat irtam ama levelet! melyre a „goromba” jelző csak hízogás és a melyben a házi urat vádoltam (egész igaztalanul) a történetért, szemére vetve, hogy az uralma alatt álló kályhák gyalázatosak és ő ki a mi drága pénzünkért a bajon nem akar segíteni, meg gyalázatosabb stb. Ennyivel tartoztam a feleségemnek, 16 frtal tartozom a divatúrúsnőnek egy kalapért. Különbem erről nem beszélünk. . . Tetszik tudni a fájdalomdíj. Most a mi boldogságunk ege ismét tiszta, szerelmünk ismét lobogó lángot vetett (de nem füstöt!) csak egy valami komor és hideg azóta és ez a kályha.

A szelid kolozsvári nép vérszemet kapott a rendőrség brutális föllépésére és kövekkel támadt rájuk. A felbőszült tömeg tizenhárom kolozsvári vértanu-rendőrnek zuzta be részint az orrát, részint a fejbőrét.

A helyszínen egy század katonaság jelent meg kivont szuronyval.

A szocialisták erre aztán hamarosan elhordták az írnhajukat. A tüzbe jött rendőrök neki a közönségek csühi-puhi. Elegendés hölgyek és intelligens urak szenvedtek meg a sópredék kődobálásért.

A mentők megjelennek, a zaj aztán teljesen lecsillapodik.

Este nyolc óra.

A térről a tömeg egészen eloszlott. Már csak néhány mesterlegény abeugolása hallatszik

Kilenc óra.

Kolozsvártot minden csöndes.

—f.

Szabó Lajos könyve.

Egy fiatal ember, aki belső sugallatból vele született hivatásból kezeli a belletrista tollat, beszély kötetlen kíván bemutatkozni az olvasó közönség előtt. Szabó Lajos, lapunk belmunkatársa az, akit olvasóink Páfrány és Szi-szi név alatt közölt szellemes tárczaiból mindenesetre igen jól és kedvezően ismer. Írói képességei sokkal erőteljesebb, ízlése sokkal nemesebb és fejlettebb, semhogy a próbáiokozása szerénytelenségnek volna tekintetű.

Szabó Lajos még egészen fiatal ember. Még nem kiforrott tehetség, de határozott tehetség, akinek van mondanivalója, van témája talán több mint amennyire tehetségének egybesírt irányban való fejlesztése érdekében szüksége van, s aki mondanivalóit elegáns tiszta magyarsággal tudja formába önteni. Beszélyeinek levegője tiszta, derűlt, magas problémákat nem ad fel megoldásra. De amiről ír, az mindig érdekesen van megírva.

Mind oly tulajdonságok, amelyek hivatottá teszik őt arra, hogy egy újság közönségénél nagyobb közönség ismerje őt, buzdítsa a további munkára, amelyel irdalmunknak csak hasznára lesz.

A kötet címe „Köd és Napsugár” lesz s erről a következő felhívással értesíti a közönséget:

Előfizetési felhívás

Szabó Lajos (Páfrány), „Köd és napsugár” című elbeszélése.

Jó ideje, négy éve már, hogy a „Nyiregyházi Hírlap”-ban, a „Nyirvidék”-ben és a „Nyiregyházi”-ban Páfrány és Szi-szi álnévek alatt egyre-másra gyártom a tárczákat.

Bevallom, hogy ennek a szerkesztéskényi dolgozatnak a jó része — rossz, vagy magam iránt figyelmesebben fejezve ki magam, a nagyobb kontingense lapföltelék; de akad közte olyan is, a mely lelkemből szakadt, a melynek nem a szerkesztő urak tárcza-írás erényében hoztam intézett felszólítása volt az édes apja, hanem a tollhoz kergető bohém véremtől nyert inspiráció.

Nagyt gondoltam hát és merészet, hogy ezeket a jókedvemből írt keveseket nem hagyom elkallódnai, hanem összeszedem, néhány új munkámmal elegyítve, kötetbe csoportosítom, aztán *Köd és napsugár* címmel kiadom. Felkérem azokat a jó lelkeket, a kik nem huzakodnak egy igen kis ember igen nagy dolgával foglalkozni, hogy szeressék meg a köd és napsugart, olvassák el, boldogdát tesznek vele, ha pár perczig szórakozást fognak találni benne.

A kötet körülbelül 150 oldalra terjed, finom papírosan tiszta nyomású lesz.

Előfizetési ár 3 korona.

Az a jó akaróm, aki tiz előfizetőt gyűjt, hálám jeleül tiszteletpéldányt kap.

Nyiregyháza, 1899. február hóban.

Tisztelettel:

Szabó Lajos. (Páfrány.)

Hirek.

— **Érdemkereszt átadás.** Ő felsége a király *Virágh András* baji községi főbíróának, aki ezt a tisztelet 32 év óta viseli — mint annak idején megirtuk — az ezüst érdemkeresztet adományozta. Báró *Feilitzsch Berthold* főispán úr ömeltósága a kitüntetett főbírónak e hó 18-án délelőtt adta át ünnepelesen, a főispáni hivatal helyiségében az érdemkeresztet. A főispán ömeltósága beszédre *Virágh András* meghatolt hangon válaszolt.

— **Kinevezések.** Báró *Feilitzsch Berthold* főispán úr ömeltósága *Milotay Gábor* vármegyei számvevő-ségi 1-ső számtiszté, *Ujhelyi Sándor* pedig pénztári ideiglenes számtiszté kinevezte.

— **Áthelyezés.** Az igazságügyminiszter *Czuczor János* nagy-kállói kir. járásbíró-sági telegkényvi betétszerkesztési segédtelegkényvvezetőt a sümegi királyi járásbíró-sághoz helyezte át.

— **A Bessenyei kör** legközelebbi házistélyét márczius hó 4-én szombaton délután 6 órakor tartja. Az estély programja változatos, és sok élvezettel kecsgető. Az irodalmi szakválasztmány különös gondot fordít arra, hogy e legközelebbi estély színvonala és azon a magaslattal legyen, amely az eddigi estélyeket annyira rokonszenvesekké, sőt kedveltségűvé tette. Az estély első száma quartett lesz, amelyben dr. *Hoffmann Emil*, dr. *Hoffmann Mór*, *Juhász Sándor* és *Friedmann Samu* urak vesznek részt. Ezt fogja követni dr. *Josa András* vármegyei főorvos ur felolvasása, amely iránt általános érdeklődés nyilvánul már most is. A következő számot *Bogsch László* zongora játéka fogja képezni. A 4-ik szám lesz *Halasi Piroška* k. a. szavallata. Az estélyt minden valószínűség szerint egy remek zümbalomból szóló fogja bekecsgetni. A szakválasztmány egyebeknt a programot a kör minden egyes tagjának megfogja küldeni. Megemlíjük egyuttal, hogy a kör tagjai részére a belepesre feljogosított látogatók jegyek ezen estélyig szintén szetfog-nak küldetni.

— **Jubileum.** Csapky Jenő, városunk köztisztelőben álló polgára, folyó hó 19-én tartotta meg vendégszerető házában a helybeli *takarékpenztárnál* elfogalt igazgatóság-i tagi állásának 19-iki évfordulója jubileumát. Az estély, melyre kizárólag a takarékpénztár igazgatósága, felügyelő-bizottsága és tisztikara volt hivatalos, kedélyesség dolgában semmi kívánni valót nem hagyott hátra. A pompás vacsora alatt egymást érték az ötleletes tosztok, melyek legnagyobb részt a jubiliánsnak és a ház szeretetreméltó urnőjének szözlottak. A cigányzene csak fokozta az általános jókedvet, mely éjfel után az u. n. vad-toztkok egész legióiban nyilvánult. Az előkelő társaság a kora hajnalnani órákban oszlott széjjel.

— **Műkedvelői előadás.** Az ev. reform. egyház orgona beszerzési költségei fedezésére a jövő hó 5-én és 6-án műkedvelői előadást rendez. Szinre kerül Gaál József elpusztíthatlan bohózata a „*Peleskei nótárius*”. A szerepek műkedvelőink legkitünőbbjei kezébe helyeztetek el s így bizton várhatjuk, hogy igazán élvezetes estélyben lesz részünk, annál is inkább, mert a rendezőség különös gondot fordít arra, hogy a sok jelenetből álló bohózat gyors tempóban, lendülettel egymásutánban szcenirozattassék.

— **Hymen.** *Zoltán Odón* nyiregyházi lakos folyó hó 20-án kötött házasságot özv. *Vay Jánosné* urnővel Rohodon.

— **Ivóvizeink.** A belügyminiszteriumhoz tartozó egészségügyi laboratoriumba Nyiregyháza város polgármestere két üveg vizet küldött fel megvizsgálás és véleményezés végett, még pedig egy palackkal az ugynevezett *Josa-kutból* és egy palackkal a *Sárkány-utcai furott kútból*. A napokban érkezett le a laboratórium szakvéleménye, amely az erdei „*Josa kut*” vize átlátszó, szagtalan és

üledéket nem ad. — A víz 1 literében 379 mgr. az összes szilárd alkatrész, amelyből chlor 27 mgrmmal, szerves anyag pedig 59 mgrammal szerepel. A Sárkány-utcai kút víze piszkos, vörösbarna színű, zavaros és állás után bőséges üledéket adó. Az összes szilárd alkatrész egy literben 993 mgr., amelyből chlor 62 mgr., szerves anyag 86 mgr. s különösen igen sok a vas. A szakvélemény eredménye az, hogy míg a nagy erdei Jóska kút vize kifogás alá nem esik, addig a Sárkány-utcai kút vizében nem csupán az összes szilárd alkatrészek, de a chlor, szerves anyag, salétrom sav és főleg a vas annyira vannak megszorodva, hogy azok a viznek emberi élvezetre alkalmas voltát gyanúsítják.

— **Ötödéves korpótlék.** A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter újabbán elrendelte, hogy mindazon tanítók, kiknek az ötödéves korpótlékek az elmúlt év október 1-én esedékessé vált, ez ügyre vonatkozó kérvényüket e hó 25-ig haladéktalanul adják be, mert a később beérkeztetett kérvények figyelmen kívül hagyatnak. — Ezen rendelkezésre a tanítóság figyelmét ismételnél felhívjuk.

— **A Peleskei Nótárius próbái megkezdődtek.** A szereposztás sikerült, miről legközelebb részleteket is árulunk el. Az érdeklődés igen nagy a reformátusok sikerült kísérletek előadására iránt. Felhívjuk a közönség figyelmét hogy a *jegyekre már lehet prenumerálni Jakobovits Fanny* kisasszony dohánytörséjében.

— **Az ötdik gyógyszerár ügye.** Lapunk legutóbbi számában, budapesti értesülés alapján közöltük azt a hírt, hogy a belügyminiszter a Nyiregyházi engedélyezni kért ötdik gyógyszerár ügyében már határozott, még pedig akként, hogy az engedély megadását megtagadta. Mint most lapunkat jól informált helyről értesítik, ez a hír nem felel meg a valóságnak, s annál kevésbé felelhet meg, mert a patika engedélyezésének az ügye — vélemény-adás végett kiadva — ez idő szerint nincs is a belügyminiszteriumban.

— **Fizetés felemelés.** A nagyméltóságú vall. és közoktatásügyi m. kir. miniszterium Orosz Pál nyír-lugosi tanítónak évetődős pótlékok engedélyezett és Szolvai György bókonyi é. t. fizetését 400 forintig egészítette ki.

— **Jégyár Nyiregyházián.** Emeltettük mult számunkban a városi közgyűlésről szóló tudósításunkban, hogy a képviselőtestület az enyhé tel miatt bealított jéghányon mesterséges jégkészítő gép beszerzésével akar segíteni. E kérdés előkészítésével a képviselőtestület a tanácsot, illetve a tanács kebeléből *Trajtler Soma* orvos-főnök elnöké alatt *Szentpály Jenő* tanácsos, *Klein István* főmérnök és *Moesz Béla* aljegyző tagokból álló bizottságot bízta meg. A bizottság a mult pénteken délután ült össze. Itt, valamint a *Benes László* polgármester által ugyancsak a mult pénteken délutánra összehívott vendéglősök, korcsmárosok, kávéosok, mészárosok és hentesek értekezletén megállapították, hogy Nyiregyházián a meleg hónapokban átlag 20,000 métermáza jégre van szükség, amiből magának a városnak a közvágóhídon a városmajorban és a kórházban 3000 métermáza kell. Mandl Emil helybeli kereskedő tett ugyan egy ajánlatot a városnak, hogy a csorbai tóról hajlandó a város részére jeget szállítani a nyiregyházi állomásra wagononként 100 forintért, — ennek igénybevétele esetén tehát csak a város egy évi jégkészítélete 3000 forintnál többbe kerülne. A bizottság ilyen körülmények között azt javasolta a tanácsnak, hogy hirdessen pályázatot a jégyár felállítására és pedig olyanra, amely naponként 100—120 métermáza jeget legyen képes előállítani. Egyuttal azonban számlátba vették azt is, hogy nem volna-e legcélszerűbb a jégyárat a villanyteleppel kapcsolatban felállítani, oly módon, hogy a szükséges hajtóerőt a közvágóhídnál közel eső villanytelep szolgáltatná. Ez irányban a

kérdés tanulmányozása céljából megkeresést intézett a tanács a villamos részvénytársaság igazgatóságához is s a pályázati hirdetményt is ilyen alternatív alakban bocsátotta ki. Mondanunk sem kell, hogy a jégygyár felállításán a jövőben hideg télen sem fogja a város megengedni, hogy a jégvermek, mint eddig, a város körül levő vályogvelő gödrök szennyes, egészségtelen jégével töltsenek meg s így a járóköz és a közegészségüknek is egyik jótékony tényezője lesz.

— **Jóváhagyott jegyző választás.** Ujfehértó községben 1898. ápril 5-én megtartott jegyző választáskor *Balogh Lajos* bókonyi jegyző választott meg, a választást helyben hagyó törvényhatósági bizottsági határozat ellen ifju Szunyogh Bertalan panaszt adott be, a közigazgatási bizottság azonban folyó évi február hó 8-án tartott nyilvános ülésében a panasznak helyt nem adott.

— **Kályha.** A megindított kis irodalmi mérkőzés várakozásunkon felül sikerült, ma újból bemutatathatunk két kályhát kedves olvasóinknak. Annyit megsugunk, hogy mind a kettő messziről jött portéka, jó minőségű yashól van öntve, a minék nem ártott meg a nagy ut.

— **Gyászrovat.** Cserhalmi József, a debreceni kath. gymnasium igazgatója s a debreceni tankerület 1 évig volt helyettes főigazgatója e hó 15-én, életének 53-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Pályatársai az aranyívűt embert, a tudóst és a magyar tanügyi lelkes apostolát, a gymnasium növendékei pedig a ritka lelkiismeretes és humanus embert, a tanítványai javáért buzgólkodó igazgató-tanárt tisztelték benne.

— **Csöd.** A nyiregyházi kir. törvényszék Löwy Sándor nyiregyházi divat és vászonárú kereskedő ellen csődöt nyitott. Csödbiztosul *dr. Maurer László* törvényszéki jegyzőt, tömegmondnokul *dr. Prok Gyula*, helyettes tömegmondnokul *dr. Korányi Endre* nyiregyházi ügyvédekét rendelte ki. A követelések bejelentésének határideje 1899. évi április 20., a felszámolási tárgyalás napja május 19. s a csödválasztmány megválasztásának napjával május 23. tüzetett ki.

— **Mellőzés.** Szörnyű sérelem esett városunkon! A „Magyarország” napilap legutóbbi számában ugyanis megemlékszik Paulovits Márton szegedi városi számtiszt városaink vagyonai állapotát föltüntető munkájáról s főlemli, hogy a rendezett tanácsú városoknak mennyi a vagyona és adóssága s hogy lakosaik hány százalék községi pótdátot fizetnek. De Nyiregyházat hiába keressük a legtöbb községi pótdátot fizető városok közt. Hat mi ezen sérelem mellőzés ellen ezennel ünnepélyesen protestálunk. Oly kevés a mi hetven perzentos közközltségünk, hogy azon egynehány 70—80% pótdátot fizető város között fel sem lehet említeni? No de ilyet!

— **A helybeli pénzintézetek.** Nevezetesen: a nyiregyházi takarékpénztár, szabolesi hitelbank és kölcsönsegélyző egylet tek. igazgatóságai ez idén is 10—10 forint kegyes adományokkal járultak az áldásosan működő „Magyarországi tanítók Eötvös alap” javára. A hasznos és nemes cél iránt tanusított áldozatkészségüket fogadják a pénzintézet igazgatói alólíroiknak legmélyebb köszönetét. *Pászár István*, az „Eötvös-alap” helyi gyűjtőbizottság elnöke.

— **Köszönet nyilvánítás.** A nyiregyházi takarékpénztár-intézet tekintetes igazgatósága a jótékony cselekedet előirányzott osztalékából ez évben is 40 frtot volt szives alótoko iparos tanoncziskolánk felségelésére adományozni; ugyan ezen célra a „Szabolesi hitelbank” tek. igazgatósága 30 forint összeget küldött. Fogadják a pénzintézetek tek. igazgatóságai nemes czelu adományaikért az ipariszkolai elnökség színtele hálás köszönetét. *Pászár István* ipariszkolai igazgató.

— **Gyümölcsészeti tanfolyam.** A gyümölcsfanyesztés iránt érdeklődő leikészek és magánosok részére Budapesten folyó évi márczius

19-től — márczius 24-ig faiskola-kezelő tanfolyam, — a tanítók és gazdasági alkalmazottak részére pedig Keszthelyen márczius 14-től — márczius 23-ig, Kolozsmosonon április 4-től — április 13-ig és Kis-Szebenben április 7-től — 17-ig gyümölcsészeti tanfolyam fog tartatni. A tanfolyamban résztvevni óhajtok kérvényeiket a földmivelségi miniszternél nyújthatják be.

— **Színház.** A város színügyi bizottsága tegnap foglalkozott Komjáthy János debreczeni színigazgató azzal a kéréssel, hogy a városi színház május és június hónapokon adassék neki át. A bizottság eleget tett a kérésnek. A mint biztos forrásból értesülünk, Komjáthy május 15-én szándékozik előadásait megkezdeni.

— **Zavargás T.-Polgáron.** E hó 17-én T.-Polgáron választás volt a katolikus autonómiaért szervezni hivatott kongresszusi képviselőre. E választást megelőzőleg eddig meg ismeretlen egynék erősen igazgatt az előjárás és a papság ellen, aminek az eredménye az lett, hogy a félrevezetett tömeg a névjegyzeteket tartalmazó ívet összetépték, s ezzel a választást megghiúsították. A csendőség azonnal nyomozatot indított, amelynek eredménye több letartóztatás lett. Egyuttal a tiszalóki kir. járásbírószág vizsgálatot tett folyamatba. A megghiúsított választás ismétlése e hó 23-ika tüzetett ki, s ez alkalomra a nyiregyházi társnyarancsnokság 10 csendőrt küldött ki Tiszá-Polgárra a netán megújulandó zavargások megelőzése céljából.

— **Köszönet nyilvánítás.** Az izraelita jótékony négyzet penztára javára a Nyiregyházi Takarékpénztár igazgatósága 30 frtot, a Szabolesi Hitelbank igazgatósága 25 frtot adományozott. Fogadják a jótékony penztézetek ez uton is hálás köszönetünket. *Az izraelita négyzet elnöksége.*

— **Névváltoztatás.** *Melniczki Mihály* nyiregyházi lakos vezetéknévet belügyminiszteri engedéllyel „Matrai”-ra változtatta át.

— **A nyiregyházi polgári olvasó-egylet** által 1899. évi február hó 11-ik napján rendezett táncmulatság alkalmával felülízték: Csengery Gyula, Dr. Ferlicska Kálmán 3 frt 50—3 frt 50 krt, Csapaky Jenő, Jóna Elek, Löffler Sámuel, dr. Prok Gyula, dr. Trajtler Soma 2—2 frtot, Baumeister Ernő, Bogar Lajos, Csapaky Gyula, Klein István 1 frt 50—1 frt 50 krt, Antal János, ifj. Balczár Lajos, Barzó István, Benes László, Heuffel Lajos, Hirsch László, dr. Hoffmann Emil, Hook Pál József, Hunyady László, Jánosky László, özv. Janouch Matyánsné, id. Király Sándor, Kovács P. Pál, Mácsánky Sámuelné, Marsalkó Lajos, Surányi István, dr. Vietörizs József 1—1 frtot, Andrejkovics Béla, dr. Bartók Jenő, Barzó György, Básthy Barna, Dániel Sándor, Gara Miklós, Matulka Ödön, Oberländer Karoly, Palicz Daniel, Papp Sándor, Tomasovszky László, Zimermann Kálmán 50—50 krt. Jegyeiket megváltották: Diener Gyula (Kis-Várda), 15 frt, id. Lipták Daniel 5 frt, Barkóczy Barna (Léva), Barzó Mihály, Lichtblau Jakab, Polák József (Fényes-Litke), Prok Pál 3—3 frt, André Gyula, dr. Ernyei János, dr. Springer Géza, Zoltán József (Kótaj) 2—2 frt, ifj. Gaál Ede, Kovács András, Reizman Herman (Kis-Várda) 1 frt 50—1 frt 50 krral, Benczy Gyula zenekarvezető pedig a kialakított díjből 10 frtot engedett el az egylet céljaira. Fogadják a szives adakozók az egylet hálás köszönetet.

— **Nyilvános számadás.** A helybeli jótékony négyzet által e hó 14-én rendezett „Vig-csély” összes bevétele 718 frt 44 kr volt; az eddigi kiadás 326 frt 14 kr; a tiszta jövedelem tehát 392 frt 30 kr.

— **Egészségügyi statisztika.** Szabolesvármegye területén 1898 év folyamán elhalt 8913 egyén. Diphtériában megbetegedett 365, meggyógyult 209, meghalt 156, a 7 éven alól elhalt gyermekek közül nem

gyógykezelte 543. A szülők 114 esetben bírságotlaltak meg.

— **Hymen.** Folyó hó 12-én jegyezte el Glück Izidor debreczeni fűszerkereskedő özv. Ungár Lípótné, az Ungár Lípót cégt főnök-nőjének kedves leányát, Margitot.

— **Nyilvános köszönet.** A nyiregyházi alsó-foku kereskedelmi iskola czéljaira a *Nyiregyházi Takarékpénztárszövetület 50 frtot, a Nyiregyházi Gazdasági és Kereskedelmi Hítelintézet 25 frtot és a Kolesónös Segélyő-Szövetkezet 10 frtot* volt kegyes a kereskedők társulata pénztárához juttatni, mely nagylelkű elhatározásért az illető intézetek igazgatóságának ez uton mond köszönetet a kereskedők társulatának választmányá nevében Hoffmann Adolf, alelnök.

— **Szociálista cipész-segéd.** Nyirbátorban Kosztin János nagyiori illetőségű cipész-segéd, szociáldemokrata mozgalmat akart indítani, a járási főszolgabíró még idejekorán kihágási uton elítélte és eltoloncoltatta, a mozgalomban résztvett egyéneket szintén elítélte.

— **A nőegylet folyó hó 14-iki Víg-estélyén felüliztek:** Haas Ignác 7 frt. Molnár Gusztáv és Fried D. 5 frt 50 kr., Klár Sándor, Groák Odón 3 frt 50 kr., Pavlovics Sándor, dr. Ferlicska Kálmán, Burger Pál, Novák Gyula, Verzár István, dr. Zinner Jenő, dr. Zinner Samu, Lázár Kálmán, dr. Hartstein S. dr. Kovács Elek, Mezőssy László, Majersky Béla, dr. Járóssy S. Csázik Péter, dr. Prok Gyula, Klár Gusztáv, Halasi János, Megyery Géza, Szamuely Aurél, Bleur Sámuel, Bodnár István, Hajós Emil, dr. Flegmann J. Groák S. Jóna Elek, Weisz F. Zoltán József urak 2—2 frt., Csikszay Gy., Baruch Arnold, Csapky J., Csapky Gy., Häufel L., dr. Haas E., Popp György urak 1 frt 50—1 frt 50 kr., Menyhért J., Hunyady, Kovács A., Fischer A., Gyurcsán F., Greska L. Lavota B., Nagy László, dr. Spiegel, Diószeghy Z., dr. Hoffmann E. Juhász E. Ferenczi J. Fábry G. Bleur L. urak 1—1 frt., Moskovics N. Basthy Barna, Palicz J. Korányi J. Sarvay J. urak 1—1 koronát. Az esti pénztárnál jegyét megváltotta Blumberg J. 2 frt, Herczfeld Pál 10 frt, Burger Mór 5 frt, Meskó Elek 3 frt, Benczy Gyula karnagy pedig a kialakított díjból 10 frtot engedett le a nőegylet czéljaira. Fogadják mindannyian a nőegylet hálás köszönetét. *Az elnökség.*

— **Melyik felünkön aludjunk?** Loys-Guyon dr. francia orvos erre a sokat fölvetelt kérdésre azt feleli, hogy az alvás első óráiban a jobb felünkön, hogy a legutóbb fölvetelt táplálék könnyebben a gyomorba juthasson, azután pedig a balfelünkön, hadd tájuljon a gyomor és hadd emelteszen könnyen. A hason való alvás ártalmas, a hátan való pedig egyenesen veszedelmes, főleg férfiaknál. A francia még ilyen kérdésekben sem tagadja meg magát Loys-Guyon dr.-ban. Mert meg azt a tanácsot is adja, hogy alumnunk ne diskuráljunk, ez illetlenség és ne horkoljunk, ez nem esztétikus dolog.

— **Köszönet nyilvánítás.** Az iparos ifjusági egylet f. hó 14-én tartott álarozs bál alkalmával felülizetni szivesek voltak: Stoller Ferenc 2 frt, Herr Zsigmond 1 frt 50 kr., Markó Mihály 1 frt 40 kr., Lakner Odón, Valkovszky Géza, Karner Vilmos, Majoros Károly, Papp Sándor, Tündér József, Barthos György 1—1 frt; Haas Armin, Leveleki N. 90—90 kr.; Szilágyiné, Fleiner Lajos, Jakabovics Adolf, Varga János, Czölder Károly 80—80 kr.; Szakácsi Dániel 70 kr.; Zjaba József, Babar Ferenc, Dedics Sámuel, Király Sándor, Oláh Géza, Barzó István, Antal János, Murányi Géza, Neubauer Lajos, Kovács Pál, Rozgonyi György, Taub Lajos, Szitás Endre, Palicz István, Szmolár István, Hook Gusztáv, Fleiner Géza, Bán Lajos, Greesmájer Károly, Gyeskó Sámuel, Kovács György, Palla Zoltán, Ritter József 50—50 kr.; Csap József, Oberländer Károly és Zsiga, Barzó György, Prok Károly, Török N. N. N., N. N., Schatz István, Fejér N., K. N., Jakobo-

vits Mór, Grünberger Lajos, Rudlicsky Antal, N. N., Blumstein N., Kreiser N., Palatitz István, Lengyel Gerzson, Kállay Gyula, Korán András 40—40 kr.; Csernák Mariska 3 frt 55 krt; Mihályi Imre, Papp Ferenc, Valent András, Karner József, Geppel Tivadar, Schwarz Jenő, R. József, B. L. 30—30 kr.; Soltesz Elek 20, G. J. 10 kr. Fogadják a m. t. felülizetők ez uton is az egylet nevében a rendező bizottság hálás köszönetét.

— **Köszönet nyilvánítás.** A „Szabolesi Hítelbank” igazgatósága volt kegyes a jótékony nőegylet pénztárá-nak 25 frtot külden, nemes pártfogásáért fogadja az elnökség köszönetét.

— **A bűd-szent-mihályi Kossuth szobor alap javára** rendezett táncmulatságról a következő sorokat vettük: Kossuth Lajosnak a helybeli „Kossuth tere” felállítandó ércszobrá javára február hó 11-én zártkörű táncvizsgálat rendeztünk, mely viszonyainkhoz mérve igen fényesen sikerült. Ez alkalommal szivesek voltak felülizetni: Nánásy Oláh József (B.-pest) 9 korona, Lukács Ferenc 9 korona, Mészáros István 3 kor. 20 fill., özv. Helfersohn Sámuelné, Glück Lajos, Lukács Dénes, Benesik Bálint (Dada) 2 kor. 80—2 kor. 80 fill., Feldmann József, dr. Kain József, Fülep Jenő, Zsengely Ernőné (Budapest) 2—2 kor., Kohn Lajos (Dada) 1 kor. 80 fill., Szalay Gyula 1 kor. 60 fill., Nagy gy. Mihály 1 kor. 60 fill., Burger Jenő 1 kor. 20 fill., Martinek András 1 kor. 60 fill., Baesky Andre (T.-Lök) 1 kor. 80 fill., Bagdi János, Weres Károly, Balajti Lajos (Dob), Nácsa József, Nagy Károly, Noszaj István 1—1 kor., G. Kenyeres Sándor, T. Nyakas Balázs, P. Szabó Balázs, Dobos Gábor, ifj. Batári Sándor, Sakter Adolf, Sakter Aladár, Klein Dező, Almási Sándor, Sakter Izidor, Bokor János, Stern Miksa, Lövy Miksa, Rosenberg Sándor, Székely Józsefné urnő (Tisza-Dob), Csoman Armin 80—80 fillér, Kenyeres Sándor 1 korona, Klacz József, Nagy Ida kisasszony (Tisza-Lök), Grosz Herman, Rottler Sándor (Tisza-Lök), Korontai Kálmán, Binder Vilmos, Popovics Jenő, Schwarz Jenő, Schwarz Ignác (Uj-Fehértó), Papp Ferenc, Steiner Antal, Nácsa Imre, Steiner László, Vadászi Sándor, Ónodi Sándor, Jónás Ferenc 60—60 fillér, Bak József 40 fillér.

— **25 év múltán . . .** Azon tényezők között, melyek nagy mértékben hozzájárultak a hazai mezőgazdaság és kertészet haladásához, az első között látjuk Mauthner Odón magkereskedő czéget, mely az idén ünnepli fennállásának 25 éves jubileumát. E czég működését mindenütt elismerés és méltánylás kísérte és hogy többet ne említsünk, a czég tulajdonosát a Ferenc József-rend és az Orosz Szt. Anna-rend lovag keresztjével és a bolgár nemzeti rend tisztikeresztjével tüntették ki. Ezenkívül a Mauthner czég es. és kir. udvari szállító és évek óta szállítja Ó felsége kastélyai és birtokai magzükségletét az egész osztr.-magy. monarchiában, továbbá több királyi, fejedelmi, főhercegi, és hercegi udvarnak szállítója. A Mauthner-féle magvak különben 27-szer etlek bel- és külföldi kiállításokon első díjakkal kitüntetve. A jubileumi főárjegyzéke — melyet a czég kívánatra ingyen és bérmentve küld, — valódi remekmű, egy kitűnő növénytermelési utmutató, nemcsak a benne előforduló számtalan tenyésztési utasítások, hanem a megragadóan szép és hű növényfényképek miatt is. Legjellemzőbb, hogy e főárjegyzék nem a rendelő rovására iyen fényes, mert a magarak tekintve az ismert kitűnőséget és föltétlen megbízhatóságot, sokkal olcsóbbak, mint bármely másik magyar vagy külföldi czégnél, hanem a Mauthner czég rendteleg forgalmában leli magyarázatát és elég érdekes megtudni, hogy említett árjegyzék költsége az összes rendelésekre megosztva, egy rendelésre nem egészen 3/4 kr. esik.

— **Aszurbanipal.** Volt a kajuzsiki palota falában egy márvány-dombormű. Ma a British-muzeumban van. Aszurbanipal királyt

ábrázolja, amint egy szőlőlugas árnyában paglagnal fekszik; előtte magas, ékes széken ül a felesége, körülöttük szolgák, legyezik a hűsülő felségeit; ételt hoznak mások, szőlő a lant, peng a czitera. Egynehány fával a kert is legyezve. Stilizált levelű pálmák, melyek törzse egy sorban áll az emberekkel s törzsből egyszerre hasad ki a level. Leveleiken keleti madarak ülnek, furesán, mereven, mint a hogy a gyermek rajzol, szépen odátéve a level lapja melle, állnak a semmin. — Ó feleségeik egy-egy csészét tartanak kezökben. Ajkukhoz emelik. Így emelik immár kétezer éve, fáradhatatlan kótálaikat, melyekben nincs egyéb, mint por, a mit behordott a szél, ami leülepedett ott a muzeumi termekben, finom, könnyű, fehér por, lágy és plasztikus. Hány költő zengette meg a maga korában e szobrászremekét, mely most egy muzeumi szám, egy adat az emberiség fejlődésének történetében. E merevség és nyugalom, e ném-ság meghat, és eszünkbe jut Heredia gyönyörű szonettje, a melyben leírja a közporkor festői, zajos életét, s hozzáteszi:

Ma már a várarak, az urnók oldalán
S a karcus aragak elyulnak sorba lám
A fekete-fehér kokcsák kopádatlon.
Fekusuek hangtalan, siketen és mórón
S nézik kőszemükkel, melyben nincsen láterő,
Az örökké nyitó rózsát az ablakon.

A nagybecsű reifek legtokéletesebb reproductióját a Nagy Képes Világtörténet most megjelent 13-ik füzeté adja közre Egy füzet ára 30 krajczár. Megjelen hetenként egy füzet. Kapható a kiadóknál (Révai Testvérek Irod. Rt. Budapest, VIII. ker., Üllői-ut 18.) s minden hazai könyvkereskedésben.

Apróságok a hétről.

A vigestély hatása alól sehogysem tudunk megszabadulni. Több mint tíz nap múlt már el a fenomenális estély óta, de a társaságokban még mindig az képezi a beszélgetés tárgyát. Különösen a hölgyek kifogyhatatlanok, még ma is hálásan vetnek a szerencsének józú kupléiban. Olvasóink közöhangjásának engedve néhány sikerült kuplet ideigtatunk.

Nyiregyháza egy szép város helyre kutya ku!
De meg mindig nagyon sáros helyre kutya ku!
Aszfalt több kéne csinálni helyre ku!
Ugy lenne jó promenálni helyre kutya ku!

Nyiregyházi ifjuságok
Mindig kaszinóba járnak,
Kávét iszni, kilít iszni,
Este lányok után járn!

Nyiregyházi szép kis lányok
Ipariskolába járnak,
Ott az ablaknál stikkolnak,
Legényekre kacsingolnak.

Mi tőlünk a Kapellmeister
Volta egy kis kapucziner.
De a csuhát már letette,
S most egy pikkoló fekete.

Nyiregyházi nagy vadászok,
Mindig a mezőkön járnak,
Pedig nincs ott nyul, te dóre,
Inkább menj a háztetőre!

Nyiregyházi nőegyletek
Mégfogták minket baleknek,
Hogy ne legyen a kassza „schwarz”
Suvixos lett a miénk arc!

Sok szépet már enekeltünk,
De már nagyon megéheztünk.
Elég volt már a kurjantás,
Nem játszik ma többet Mártás.

CSARNOK.

Suggestió.

Irta és a kereskedő ifjak együletében február 8-án felolvasta: **Dr. Dohnal József.**
Ha a világtörténelem nagy fontosságú eseményeit, kiváló egyéniségek hatását az emberi nem fejlődésére, hatalmas eszmék terjedését, és az utóbbiak által létre hozott

átalakulásokat tanulmányozzuk, akkor azt fogjuk tapasztalni, hogy ezekben, nagy szerepe van az emberi lélek egyik tulajdonságának a szellemi befolyásolhatóságnak vagy másképp suggestiónak. Hatása nemcsak az emberi fejlődés mindjában, az az mindennapi élet nyilvánulásaiban, a korszellem változásában kimutatható, sőt mondhatom, hogy suggestió feltételezése nélkül, sok jelenség megmagyarázhatatlan volna. Miként volna lehetséges egyes irodalmi művek nagy hatása, fontos eszmék rohamos terjedése az izlés és divat általános elfogadása, ha az emberiség suggestálható nem volna. Ha valaki valamit általában el akar fogadtatni, vagy a nagy tömegre hatni, többre megy egy kis suggestióval, mint a legklasszikusabb érveléssel. Mielőtt ezen irányban fejtegetéseimet folytatnám megkísérlem a szellemi befolyásolhatóságnak, vagy is suggestiónak fogalmát meghatározni.

A suggestió külbhatás által létrehozott oly lelki állapot, melyben az egyén úgy kénytelen érezni és gondolkodni, a hogy a külbhatásban nyilvánuló akarataknak megfelelő. Sőt oly cselekményekre képes melyekre különben semmi hivatást nem érez magában.

A suggestió különbözik a hipnozisból és pedig abban; hogy míg a hipnozisban levő egyén elveszti akaratát és öntudatát, azért hipnotizált állapotában véghez vitt dolgokra nem emlékszik, addig a suggestió minden mesterségesen előidézett kóros jelenség nélkül, zavartalan öntudat mellett fejti ki hatását. Természetes, hogy az akarat bűntelése és az öntudatlanság a hipnozisnak ezen két componense, a legnagyobb mértékű suggestálhatóságot eredményezik.

A kik ma önök közül igen tisztelt hallgatóim azt várják tőlem, hogy én érdekes, habzsongató hipnotikus seaneokat fogok elbeszéli, csoda dolgokról mesélni, vagy a suggestióval szorosan összefüggő és az emberi természetnek mysticizmusra való hajlamán valamint az észleleti hibákon alapuló spiritizmus hajmeresztő dolgait tárgyalni; azokat sajnálatomra nem fogom kielégíthetni. Nekem más a czélom. En fejtegetéseimben ki akarom mutatni, hogy a szellemi befolyásolhatósága suggestió minden embernek többé, kevésbé tulajdonsága, hogy az oly régi mint az emberiség, hogy az emberek nagy része a suggestió hatalma alatt áll elől és hatása alatt, szinte ezek gondolkozik és cselekszik, és hogy befolyása a világtörténelemben éppen úgy mint a mindennapi életben érvényesül.

Lássuk tehát először is a történelmet. Az emberi nem fejlődésében, sőt mondhatom legkiválóbb szerepe a vallásos eszméknek jutott. Ezeknek létrehozói és reformátorai, genialitások mellett a suggestió segítségével terjesztették tanuikat.

Mózes a vallásalapító, a legnagyobb organizator és törvényhozó, az első és leggenialisabb hygienikus, midőn a kigyó-palcáját produkálta, midőn ismerve a tulajvisz sajátságait a sziklából forrást fakasztott midőn húsa éhező népét a vándor fűrjekkel megvendégelte, megteremtette egyéniségének azon nimbuszát melynek segítségével elűtötte fogadtatni és megtartani népével törvényeit.

Ha egyedül ezen törvények még ma is csodálatot keltő ésszerűségével és praktikus-ságával akarta volna meggyőzni Izrael népét ez alig sikerült volna. De személyiségekből kiáradó psychikus erő segítségével uralkodott embertársai felett, úgy hogy ezek akarva kénytelenek voltak előtte meghódolni, törvényeit elfogadni és megtartani. Itt tehát Mózes, népe felfogásán túl eső cselekedetek segítségével teremtette meg azon lelki állapotot, mely czéljainak elérése feltétlenül szükséges volt. Szóval suggestió.

A keresztény felebaráti szeretet és Isten országának magasztos eszméjének hirdetője hasonlóképpen cselekedett. Hiszen a konai mennyegzőn a vendégsereg az ő hatása alatt a vizet bor gyanánt itta, midőn pedig világ átalakuló tanait egyizben a nép ezrei-

nek hirdette, hallgatóinak éhségét annyira elsuggerálta, hogy 12 darab kenyérről és 2 darab halból jól laktak. A ki ilyenekre képes abban nagy suggestiv erő van. Tanítványai-ból tanainak suggeráló hatása alatt világot jár minden veszellyel daczoló apostolok lettek, ezen lelkielő felkeltése csak suggestió segítségével volt lehetséges. A vértanúk hősiessége is a magasztos példa suggestiv hatása alatt terjedett.

Mohamed az islam megalapítója, tanainak terjesztésében az erőszak mellett nagy szerepe volt a suggestiónak is. Hiszen első híve egy könnyen suggestálható nő a felesége. Lassan sikerült neki Isteni küldetését elhitetni midőn ezt elérte megvált a lépcső azon trónhoz, a honnan uralkodva és parancsolva elfogadtathatta tanait. Hatalmának terjedését leginkább azon ígért suggestiv hatásának köszönhet, hogy az islam terjesztésében vívott harcokban elesett hívők egyenesen a legszebb hurrákak megrakott 7-dik mennyországba jutnak. Ezen ígértben való hit biztosította az islam százados világ-uralmat. Követőit ez fanatissá jobban mondta suggerálta, ezen suggestió hatása alatt hősköttek lettek és vérük áran terjedtek Mohamed tanai.

De nemcsak a vallásos eszmék terjesztésénél érvényesült a suggestió, hanem más világ-történelmi nagy alakok sem nélkülözheték sikereik elérésénél.

Igy a nagy Napoleon sem lehetett el nélkül, minden genialitása mellett, páratlanul jól szervezett seregével, stratégiájával, nem érte volna a hámulatos sikereit, ha katonáiban nem tudta volna felkelteni azt az, madászteri tiszteletet és személyhez valónak ragaszkodást, mely hősköttek tetle azokat. Sok csatában midőn granátosai már-már hátráltak, eleg volt megjelenése arra, hogy a harcnak mar-már kedvezőtlenül forduló sorsát — megfordítsa. Katonaira gyakorolt ezen befolyás, nem volt egyéb suggestiónal.

De vannak más példák a történelemben, midőn a hadvezéri genialitás és a suggestió, 2 személy között osztott meg. Ott volt Hunyadi Janos győztes csatáiban Kaprisztrán, Hoffer Andrással mellett Hasping-er erőteljes alakja batorította a tiroiakat Napoleon hadai ellen, Guyon oldalán egy hősi pap lángoló szavai vitték fel a tót honvéd újonczokat a Branyiskóra.

Ezen példák tanusítják mily suggeráló hatásnak az eszmék psychikus erővel bíró férfiak által hirdelve.

Oly példák sem ritkák, a mikor néhány embernek csüggedése suggestió útján átragadt a többire s magával sodorta a legfényesebb sereget és az eredmény egy nagy vereség lett. Azt is tudjuk a történelemből, hogy előharczosokul rendszeren a könnyebben suggestálható emberek szegődnek és a mozgalmak fanatikusai és túlzói is ezekből kerülnek ki. A nehezen suggestálható rendszeren konserotivok maradnak. Az előbbire nevezte fényes példát szolgáltatnak a francia forradalmak, a nagy forradalomban éppen a könnyen suggestálható nők voltak a legvérengzőbbek 1871. komune lázadás alkalmából a petroleuse-ok is a nők soraiból kerültek.

A történelem egyé korszakai feltűnő sok nagy embert tudnak felmutatni így például, hogy messze ne menjek az 1848. előtti és utáni évtized. Mi lehet ennek oka? En azt hiszem a kor vezér eszméinek suggestiv hatása kelti fel az önbizalmat és tevékenységre sarkalja a tehetségeket.

De hagyjuk a történelmet és menjünk más térre.

Az irodalomnak suggestáló hatására nézve csak napi sajtó koronként egy hatalmas tényezőjére hivatkozom. Egyes irodalmi művek ilyen hatása mellett, csak egy példát hozok fel. Göthe a múlt század végén kiadta Werthers Leiden című regényeit az akkori jeunesse d'aurés nem csak ruházatban utánozta a regény hőst, hanem annyira beélté ma-

gát Werther lelki küzdelmeibe, hogy számos fiatal ember az olvasmány hatása alatt öngyilkossá lett. Ennek következménye korfejtése és az olvasmány betiltása lett.

A művészetek terjedésében szintén közreműködött a suggestio; példa erre a renaissance kora. Ezt megelőzőleg is születtek emberek, kiknek a tehetségük volt a művészetekre, mégis mily jelentéktelen az említett kort megelőző időszakban a művészek száma. De oly nagy alakok, mint a renaissance óriásai suggestiv hatással voltak a tehetségekre, úgy hogy ha ezek öntudatra ébredtek, és a mesterek köre csoportosulva képeztek ama kornak nagy szamu művész gárdáját.

Nincs ugyan szándékomban a suggestiót orvos tudományi szempontból fejtegetni, de különféle nyilvánulásait kutatva kinem térhetek egyes tények elől, melyek különösen ideges betegségek terjedése körül felmerülnek. Van-nak egyes olyan bajok, melyek suggestio útján ragályszerűen terjednek. Lássunk csak példákat.

2—3 évvel ezelőtt Szilézia egy kis városában uri osztályhoz idősebb nők közül igen sokan megbetegedtek és nehezen el-álítható csuklásban. Ezen tényt az akkori orvosi szaklapok hozták, sőt említést tettek arról, hogy hasonló epidemiák mar maskor is előfordultak.

Sziléziának ezen kis városában a dolog úgy történhetett, hogy Klári néni elment Biri nénihez egy kis kavász tracsra. Mint szokás, a beszélgetés megrostálása után a küön-tele histeriás bajok körül forgott, akkor Biri néni a sok beszédől egyszerre el kezd csuklani, s a csuklást semmiféle praktikával el-álíthatni nem sikerült. Sok ádvós tanács után végre Klári néni is bucsuzik mondia a jó esetet, de után, egy nagyot csuklik, hazamegy és meg mindig csuklik A nala vacsoránál levő Mari néni halja a dolog-ot és szinten csuklik. 1—2 nap múlva a kis városnak majdnem összes idősebb hölgyei az oltani doktorok legnagyobb kétségbe-esésére csuklanak.

Lássunk egy másikat.

A 15—16-ik században egyes városokban psycikus ingerlekenységben alapú és ragály-szerűen terjedő sajátszerűen idegbetegség fordult elő. A benne szenvedők minden indok nélkül egyszerre táncra perdültek és akarva nem akarva azt napközben többször ismételték. Akkortáiban ezt Choreanac (táncz) németül Tanzwuthnak nevezték. Természetes hogy a betegség terjedése csak suggestióval magyarázható. Bizonyítja az akkor divatozó gyógy-módja is. A choreaban szenvedők a Vittus sirjához zarándokáltak és ott a suggestio segítségével meggyógyultak. Hahnemannak a homeopáthia ősenk elve a suggestiora nevezte teljesen fenáll t. i. suggestiót-suggestioval lehet leginkább gyógyítani.

A choreamania a hysterikus nagy roham ritmikusán jön egymásután a poseoh stauloma azután bohócszerű mozgások különösen zárt intézetekben szintén psychikus suggestio útján jobban mondva pytestio terjed.

Ezen tények bizonyítják, hogy az ember suggestiv hatásánál fogva meg az abnormis-lelki és idegrendszerbeli állapotokat is átveszi.

Korunkról általában azon megszokottá vált frázist hangoztatják, hogy az idegesség századában élünk. Bármily igaz is ezen mondas, mégis majdnem közhelynek tetszik. No de én, akit suggestiót választottam fejtegetéseim tárgyául, ki nem térhetem előle. Utamat állotta és akarva nem akarva suggestált, úgy, hogy kénytelen vagyok élni vele. Tehát az idegesség százada különösen, a minden tekintetben excentricitásra hajló fin de siecle, már ezen tulajdonságaiknál fogva is termékeny talajt lépezik a suggestiónak. A szellemi kifáradás, mely korunkat jellemzi, a szellemi befolyásolhatóságnak tág kaput nyit. Erre a legeglatásabb példát h-

nkfia dr. Gruby nyújtja.

A jelen században élt a suggestio nagy mestere és Párisban leghíresebb orvosa, aki királyokat gyógyított, akiknek korunk legnagyobb aiatjai kikérték orvosi tanácsait, többi között gyógyította Heinet, Dumast is. Miliókat szerzett és adományozott. Nagy hírnevét páratlan sikereit és vagyonát annak köszönhette, hogy ismerte az emberek suggerálhatóságát, és ismerte azon latin mondanék igazságát, mundus vult decipi ergo decipimus a minek értelme szabadon fordítva, a világ akarja, hogy orránál fogva vezessék, vezessük, hát — Gruby doktor megtette ezt és azon betegeit, kiknek bajuk ön suggestion alapult, meg is gyógyította. Milliót a többi között így szerezte. Addig, míg egy felséges, vagy fenséges hysteriás asszony elpanaszolta szenvedéseit, alkalma volt megtekinteni pongyoláját, ha ocpeld felhő csipkék kék selyem volt rajta, sárga színű bajának egyedüli gyógyszerére megyet parancsolt rá. Egy másiknak meghagyta, akinek jobb oldal volt a zsebe varva, hogy azt balra varassa. Ha éjjeli látogatásai alkalmával, mert nagyobb mystic hatás kedvéért éjszaka járta be betegeit a szenvedő nagy urat vagy urnót veres paplan alatt találta annak kéket rendelt. Egy excentiás urnak, ki nagy fejfájásban szenvedett, és kinek palotájában a csiga lépcső megett rendszeren járt, jobbra kanyarodó volt egy balra kanyarodó lépcsőre szóló receptet írt. — Ezt persze a patikában nem adták ki. — Ezen rendelésektől beteget gyógyultak. Tartalmasabb dolgokat is rendelt a sápkoros herceg kisasszony halászózába főt sódort akasztatott fel, talán azért, mert tudta, hogy éjjel nem szegyenik az evést és mert meg volt győződve, hogy legjobb vérkészítő gyógyszereket nem a patikában, hanem a konyhában készítik.

A jelen században a suggestio segélyével divatba jött Lourd ur aratta fényes sikereit Kneip pater. Napjainkban a naturaszuk elozónlik Németország.

Az emberek általános suggesálhatóságát bizonyítja a divat is. Oly produktumait, mint 60. években a krinolin volt, 80. években a tournur, a 90. években a léggömbserű (másképp puff) ujjai csak a szép iránti érzék elsuggestálásával lehet szépeknek tartani. Pedig annak idején szépeknek tartottuk ezeket, azt hiszem nem a formai tőkely, a vonalak harmóniája, a méretek szymetriája miatt, ha nem mert mások is keszesnek sikkes gyönyörűnek tartották. Ma nevetre kérdezzük, hogy lehetett ezt szépeknek tartani!

Nem hagyhatom említés nélkül a napjainkban nagyon divó rectaniót, melynek psychologiaja szintén a suggestiora van epítve. Sőt majdnem a hypnozishoz hasonlóan hat. Feltűnést keltő hirdetések mindenüvé üldöznek, a hová nézünk ott látjuk, borzasztó következetességgel reggeltől-estig kísérnek, még álmaikban is megjelennek, addig-addig foglalkoztatják érzeinket, meg akarat-erőnk és megvesszük az „Odolt” Wasmuth óráját, Hoff-fele malátá kivonatát, és az asbes talpát is. A reklám jó számítás, mert az emberek egy állandó tulajdonsága suggerálhatóság biztosítja sikereit.

A suggestio általánossága mellett legfenyesebben bizonyít az, hogy az ember nyelvében szólásmódokat és kifejezéseket alkotott, melyekkel a suggestiv hatás különfele nyilvánulást megjelöli. Így például aki rábeszélő képességgel és ügyes azt mondjuk: „tud a mások nyelvén beszélni” ki hizelegve ezt teszi arról meg azt, „hogy leadta ennek vagy annak a maszlagot”.

A suggerálhatóságot megelőző állapot megjelölésére használjuk „a puhul már” kifejezést. A suggestio terjedésére nézve nagyon talító közmondások van „egy bolond százat csinál.” Arról aki bátor tettekhez szükséges lelki állapotól tud suggerálni azt mondják: „lelket önt” embertársába. És így tovább.

Az ember tehát meggyűlölt képességével felismerte a suggesálhatóságot természetének ezen tulajdonságát. Csak szokatlanabb

nyilvánulásait tartja mysticismusra való hajlamánál fogva természet fölöttieknek.

A suggestio oly régi, mint az emberiség, ott láttuk a történelemben, tapasztaljuk a mindennapi életben. Alapja az emberi természetben rejlik. Befolyásolhatók többekévesbbé mindnyájan vagyunk ennél fogva suggerálhatók is. A suggestióban tehát nincs semmi természet fölötti. Habár mindnyájan a suggestio hatása alatt álunk, ember mindenkit nem tud suggerálni. Rendszeren a nagyobb psychikai erővel rendelkező suggestioi hatással van a gyengébbre. Nagybó számú embert csak kiváló eszmék képesek suggerálni.

Bár én is az utóbbiak közé tartoznék, akkor fejtegetéseim előnyös befejezésül suggerálni tudnám önöknek tisztelt hallgatóim, hogy felolvasásom roppant érdekes volt és hogy az unalom árnyéka sem kísérte.

A vértetü.

A vértetü az alfamának a legnagyobb ellensége, amennyiben az etől a rovartól ellepelt fa, ha emberi kéz segítségére nem jó, nemcsak hogy nem igen, vagy ritkán és kevesebbet terem, hanem el is pusztulhat.

Hogyan lehet vértetüt fölismerni? A vértetü az alfamának csak fás részben, tehát a törzsön, az ágakon és galyakon fordul elő, (ritkábban föld alatt, a kortéfaeszkák csemelék gyökerein), és pedig mindig csak olyan sebsforradítás helyeken, amelyek a széltől és esőtől leginkább vannak védve, vagyis a törzsnek nem a szélnek kitelt oldalán, s az ágaknak és galyaknak alsó (fölfelé néző) részén vannak. A törzs és az ágak sima kérő részén, vagy a leveleken állandóan nincs vértetü.

A vértetü nem egyenkint fordul elő, hanem egy helyen eleinte kisebb, később szerföltött tömeges számban. A hol a fa setében vagy forradásos helyén, a vértetü letelepedett, ott a rovar tömegét az annak testéből fejlődő finom hófehér, mintegy gyapotszerű bevonat takarja. E gyapotszerű bevonat tavasszal május—június havában igen bőven fejlődik, annyira, hogy az illető sebet nemcsak betakarja, hanem le is csúg; a száraz július és augusztus havi időszakban a gyapjas váladék már kisebb mennyiségű, ellenben nedves, meleg ősszel, egészen október, november hó végeig ismét buján fejlődik. Telen át a sebhelyen alig van kis váladék s a seb ilyenkor fias szűn.

Ha a vértetü-fölről a gyapjas váladékot könnyedén leemeljük, alatta az egész seb fenekét kitöltve nagy mennyiségben találjuk a letelepedett rovar.

A vértetü felnőtt korában 1/2 mm. nagy, szárnyatlan, felülte fehéres, harnvas, teste hátsó részét (potrohát) felül aránylag bőven fejlődő fehér váladék borítja; ha ezt a fehér váladékot a rovarról eltávolítjuk, láthatóvá válik színe, amely sötétbarnás. Igen fiatal korában a vértetü azonban borostyánkő színű. Ha a vértetü telet, melyről a viaszkos váladékot eltávolítottuk, ujunkkal szétnyomjuk és az abból kiömölő nedvet fehér papirosra mázoljuk, a keletkező folt piros színű lesz, amely némileg a szétmázolt aludt vér színére emlékeztet: innen származik e rovar neve, hogy „vértetü.”

Hogyan él és hol fejlődik a vértetü? A vértetü első (tavaszi) fejlődését a régi (előző évi) vértetü sebekben folytatja: az ugyancsak ezeken a helyeken áttelelt anya rovarok nem petét, hanem párzás nélkül tehát u. n. szűren szaporítás útján azonnal eleven rovart szünek, számszerint mintegy 30—40—50-t. Ez az ivadék teljesen két hét alatt teljesen kifejlődik, érett ivarú lesz és csupa nőstényekből áll. Ezek a nőstények ép úgy, mint az anyjuk minden megtermékenyítés nélkül szintén elevenek szünek. Így — szűzen és elevenen születtek útján — szaporodik a vértetü tömeg egész tavaszon, nyáron át és ősszel is, de az utóbbi időben a szá-

porodásnál — mint alább meglátjuk — némi változás áll be.

A vértetünek egy évben 10 vagy esetleg több (15) nemzedéke lehet és innen van, hogy az eredeti fertőző foltokon csakhamar annyira elszaporodnak, hogy a fiatal ivadékok már nem talál helyet az öreg tetvek között, hanem kivándorolni kénytelenek. És miután a vértetü szívó szájszerkezete igen finom és gyenge, azért a kivándorló fiatal rovar a fának csakis olyan helyein telepedhetik le, a hol szipokájának szívó részétől a még meg nem furódott szövetébe mélyezheti, s ahol bő nedvre is találhat: ilyen helyek az új vagy régi metszés, vagy egyébként keletkezett sebek épen befuradók helyei és pedig azoknak befelé hajló szélei; továbbá az az idek hajtások kivált az u. n. fattyu vagy vízajtások: de míg az előbbi helyen a vértetü tömegesen verődik össze, addig a hajtásokon a tetü eleinte csak kisebb számban telepszik le; a levélyekek tövével néha csak 3—4 vagy ennél is kevesebb számban. Később azonban ez a folt is naggyá nő. — Az így ujonan letelepedett rovarok felett itt is folszaporodik a gyapjas váladék, mely alatt a rovarok tovább nőnek és ép úgy szaporodnak, mint előjéik.

Ősszel — néha már augusztus végén, de legtöbbször csak szeptember végén, október elején — a szárnyatlan rovarok között akadnak aránylag kisebb számban szárnyasok is, amelyek a szárnyatlanokból egyszerűen úgy fejlődtek, hogy testük többszörös vedlés útján karcuk lett és négy szárnyat kapott. Ezek a szárnyasok szintén szűzen szaporodás útján és szintén eleveneket szünek és pedig összesen csak 7—8-t. Ezt az ivadékot a szárnyas vértetü vagy ugyan arra a vértetü okozta sebhelyre, ahol maga is felnőtt, vagy sokszor másra, amelyre átrepült, helyezi el. A szárnyas vértetü ivadékaiban nagyobb része mézszínű sárga és nagyobb termetű, míg ellenben kisebb része zöldes színű és kisebb termetű; az előbbi nagyobb rovarok teljesen kifejlett ivarszervekkel bíró nőstények, míg az utóbbiak, a kisebbek teljesen kifejlett ivarszervekkel hínek. Mindkét alak szárnyatlan, szájszerveik és belső emésztő szervek teljesen hiányoznak, úgy, hogy nem táplálkozhatnak. Egyedüli rendeltetésük az, hogy párzás után a nőstény letolja az az egyetlen petéjét azt, a mely sok tekintetben hasonlít a filoxszera teli petéjéhez, de különbözik attól abban, hogy belőle a rovar még az ősz folyamán kikel, hogy azután védve részint a rovarok levedlett bőreitől, vagy az elpusztult hulláitól, részint pedig a sebet takaró viaszos váladéktól, a sebhely mélyén átteleljen.

Tavasszal pedig ez a rovaralak, mint általában a többiek közül azok, amelyekkel a tél fagyja nem ölt meg, úgy szaporodnak, mint azt már előbb láttuk.

Miért veszedelmes a vértetü? Azért, mert nemcsak nem engedi, hogy a fa sebei behegedjenek, hanem újakat is okoz és pedig leginkább a fa véghajtásain s a galyakon olyan nagy mértékben, hogy ott a fa folyton szenved, nemcsak azért, mert a milliók száma felszaporodó rovar folyton a meglepett fa nedvéből él, hanem azért is, mert az ilyen beteg fa nem bírja koronája ágainak és galyainak fáját elég korán megérlelni, miért is azután annak azt a részét, amelyet a vértetü nem ölt el, előli a téli fagy. Ez pedig nemcsak kihat a terméshozam nagyságára, hanem a fa életére is.

Hogyan védekezzünk a vértetü ellen? Hol a vértetü már régen pusztít és igen magas törzsű fákat lepelt el, ott — ha a fát érdemes megtartani — a koronáját föl kell ujtani és pedig olyan forrón, hogy a régi fertőzött ágakat levágjuk és azonnal elégetjük s a törzs valamennyi (új és régi) sebet, legyenek azok vértetvesek vagy még tiszták akár terpentin olajjal, akár petroleum enulzióval, vagy valamely növényi olajjal bemázoljuk s azután pedig vagy folyó öltő-

viaszkkal vagy egyéb anyaggal annyira bekenjük, hogy az egész seb állandóan és teljesen fedett legyen és abban vértétű ne szaporodjék el. Szükséges, hogy a korona levágáskor földre hullott tetveket is irtsk oly módon, hogy az illető földet a fa gyökeresnek sérelme nélkül mélyen leforgatjuk. Minthogy pedig a földre hullott vértetek egy része igen szivesen le szeret telepedni a törzson, de már félig a föld alatt közvetlenül a gyökerek felett, azért szükséges, hogy irtsk ezt a vértétű tömeget is, ami úgy történik, hogy a földet ilyen helyen kissé kinyitjuk, s a fa vértétűt fertőzött törzset a petroleum emulzió 5-6 szorosán hígított oldatával gondosan lemossuk. *Ne feledjük azonban el soha sem, hogy ez az eljárás csupán csak egyszer alkalmazva teljes sikert soha sem ad: azért szükséges, hogy az ilyen fát folyton szemmel kísérjük, s ha valahol kis vértétű fölt újból mutatkozik (a mi bizonyos), azt rögtön a fenti eljárással elpusztítsuk.*

A vértétű irtására alkalmas ugyan az év bármely időszaka, de leginkább az őszi, tél és kivált a fakadás előtt a tavasz, a fa koronájának felújításáról van szó, figyelembe kell venni még azt is, hogy a fának elég ideje maradjon az új hajtásának teljes beérésére is. Tehát a nyár vége már nem volna alkalmas erre.

Igen vértetes és már rossz fákot legjobb egyszerűen kivágni és elégetni. Kisebb fiatal fánál a vértetes sebeket úgy az ágakon, mint a törzson, kivált a földszin táján, szintén ki kell tisztítani; itt is ugyanazok az anyagok használhatók, mint a nagy fánál, csak hogy ezeket itt eczettel kenjük a sebekbe. Minden seb, repedés, vedőréteggel bevonandó, hogy ahhoz a vértétű ne férhessen hozzá. Igen vértetes galyakat le kell vágni; kevésbé fertőzött galyakkal a vértétűt a petroleum emulzió 15-16 savos oldatával kell lemossni.

Idegenből szerzett új fűcskák, vagy oltoveszkő különös figyelemmel kísérendők: ha vértétű mutatkozik rajtuk, az azonnal irtandó.

Ha valahol az irtás egyszer már megtörtént, ott az illető fák folytonosan figyelemmel kísérendők, ha újabb vértétű foltok mutatkoznak, azok újból megsemmisítendőek. *Általában az első irtás után a 14 napi időközben még 2-3-szor, sőt esetleg többször is megismétlendő, mert csakis ilyen gondos és állandó eljárással sikerülhet a vértétű kiirtani.* Még nagyobb gondra és figyelemre van szükség ott, ahol az almafák más szomszéd vértetes almafákhoz közel állanak; itt a vértétű lábaikon madarak és nagyobb rovarok hurcolhatják el, elviheti azt a szél is, sőt elvándorolhat nyáron maga is. — Ilyen helyen különösen kell figyelni, hogy a fakon semmiféle seb ne maradjon állandóan nyitva, valamint, hogy a vértétű rögtön irtassék, ha az a végrehajtásokon már mutatkoznak: a nyáron felvándorló szárnyatlan rovar ellen, megvedheti a fát a reá alkalmazott hernyó enygyűrű.

Hogyan készül a petroleum emulzió? Egy liter lágy meleg vízben 15 deka mosó (nátrón) szappant forralunk föl s ahhoz hozzá keverünk 2 liter kissé meleg petroleumot. Hogy az emulzió teljesen jól sikerüljön, kívánatos, hogy a keveréket ne csak közönséges zurbolóval, hanem kézi (üvegházi) fecskendővel is jól dolgozzuk ki, hogy az tejföl sűrűségű legyen. E petroleum emulziót öreg fánál érettfajú ágerezeknél 5-6 soros, éretlen részeknél 15-16 soros higitásban használjuk.

Hogyan készül a hernyó enygy? Őt sulyrészt (pl. 50 deka) repce olajban felolvastunk egy sulyrészt (10 deka) disznószűrt s azt annyira melegítjük, míg annak 1/2-da el nem párolog; ha ez kész, vagy csak annak készítése közben, 1 sulyrészt (10 deka) terpetin olajban fölolvastunk, 1 sulyrészt (10 deka) közönséges darabos kolofiumot és ezt a keveréket azután a repce olajban feloldott disznószűrral kevarjuk össze: ha nagyon

sűrű, akkor újból fölmelegítjük és kis repce olajat adunk hozzá, ha pedig híg, akkor még egy kissé tovább főzzük. Ezt a hernyó enyvet öreg fánál közvetlenül a kéregre melmagasságban a fatörzsre körös-körül vékonyan, mintegy 2-3 ujnyi szélességben kenjük; ha megszárad, megújítandó. Fialat fánál azonban az enyv fölkenése előtt a törzsre elébb megfelelő alakú kéreg papirost, vagy használt bórdarabot kötünk s az enyvet csak ez utóbbira kenjük föl.

A földmívelésügyi magyar királyi miniszter ur megbízásából:

Budapest, 1898. szeptember havában.

M. kir. áll. rovtartani állomás.

Különlélek.

Kacagató párbaj. Párisban a napokban két gentleman felette eredeti párbajt vívott egymással. Vér ugyan egy csepp sem folyt ez alkalommal, hanem folyt ténta, de ebből sem több, mint annyit az „eset” érdemel. Egy ösmert hírlapíró ugyanis több ízben eles tolia hegyére vett egy neki nem rokonszenves, tekintélyes politikust, ki végre türelmét veszve, a következő sorokat intézte a hírlapíróhoz:

Uram!

„Oly banditát, mint ön, nem szokás kihívni tisztességes párbajra, hanem egyszerűen felfofozzák. Ezennel átszarmaztató önnek két példányt a legkeményebb fajtából. Köszönje meg, hogy nem nyulok erősebb eszközökhöz, hogy önt szemtelenkedéséért megbüntessem.”

A tolforgatásban ügyes fiatal hírlapíró a következő szeretetreméltó levelében válaszolt a politikusnak:

Uram és ellenfelem!

„Kívánságához képest igen hálás vagyok önnek, hogy kegyes volt engem posta útján fölfofozni, a helyett, hogy valósággal kárt tett volna testi épségemben. Szíves pofonainak tiszteletteljes viszonzásául bátor vagyok ide mellette becses koponyája számára két golyót átszarmaztatni. Szíveskedjék magat ezentul halottnak tekinteni. Becses holtestének őszinte tiszteletemet tolmácsolva vagyok...”

A hírlapíró nyilvánosságra hozta mindkét levelet avval a megjegyzéssel, vajha minel többen intéznék el hasonlóan vértelen és kedélyes módon becsületbeli ügyeiket.

Báli epizod. Párisból írják egy lapnak: A városházán rendezett bálók sohasem tartozik a különösen előkelő bálók közé, hanem oly botránnyok, mint az idén, meg sohasem fordultak elő. A bálóról ugyanis 867 csészt, 29 csészealját, 74 kanalat, 200 tányért, és sok palackot loptak el. S hogy teljes legyen a kuriozitás: eltűnt egy szék is. Igazán csodálatos, hogy hogyan sikerült az uraknak és hölgyeknek annyi tányért és csészt ruhájuk alatt elrejtetni. A Journal azt a jó tanácsot adja a városi bál rendezőinek, hogy járjanak el úgy, mint az egyszeri hölgy, a ki nagyon féltette ezüst készletét s mikor egy korában akart távozni, az inas az előszobában így szót hozza:

— Kérem, tessék még egy kis ideig maradni.

— Miért?

— Mert az ezüstöt még nem olvasták össze.

Korcsolyázás helyett korzó. A budapesti korcsolyázó-egylet választmánya tegnap tartott ülésében elhatározta, hogy f. hó 22-től kezdve további intézkedésig vasárnaponként félnégytől hétig korzót rendez a nagyszarnokban, mely alkalomkor az egylet által szerződött katonazenekar fog játszani.

Piaci árak.

— Feb. uár 22. —

Buza	9.30	9.35.
Rozs	7.50	7.55.
Árpa	5.70	5.80.
Zab	5.60	5.70.
Tengeri	4.40	4.45.
Paszuly	—	—
Szész literenként	17 1/2	68 1/2.

Szerkesztői üzenetek.

7. Budapest. Köszönjük. Vivat sequens!
Cs. J. Kolosvácr. Hála és elismerés! Levélben bővebben.

Nyilt tér.)*

Nyilatkozat.

Több rendbeli olyan eset jutott tudomásomra, hogy velem semmi néven nevezendő összeköttetésben nem álló kereskedők gazdasági- és egyéb magfeleket, különösen répamagvakat mint Mauthner-féle magvakat hoznak forgalomba.

E miatt kötelességemnek tartom, egyrészt a gazdaközönség tájékozásául, másrészt a magszükségletünket nálam bevásároló kereskedők érdekeinek megvédésül kijelenteni, hogy a vidéki ismét-eladókna csak azon gazdasági és kerti magvak tekinthetők valóban cézegtől származóknak, melyek vagy

az én olomzárammal.

vagy egy álló

medvét jelképező

törvényszékieg bejegyzett védjeggyemmel, vagy mindkettővel ellátott zacskókban vagy zsákokban vannak. (17-2-1)

Mauthner Ödön

csász. és kir. udvari szállító maggyarkekedés
Budapest, VI., Andrássy-út 23. sz.

Meghívó.

A nyiregyházi kereskedők társulata tolyó 1899. év február hó 26-án délután 2 órakor a szövetséget helyiségében tartja meg

rendes közgyűlését,

melyre a társulati tagok azzal hivatnak meg, hogy a közgyűlés az alapszabályok 16. §-a értelmében való határozatképesség esetén fog a tárgysorozat felett tanácskozni és dönteni.

Tárgysorozat:

1. Titkári jelentés.
2. Tisztikar lemondása, korelnök választása.
3. Elnök választása.
4. Alelnök és ellenőr választása.
5. Kilenc választmányi tag és három póttag választása.
6. Háromtagu számvizsgáló-bizottság és e bizottsághoz egy póttag választása.
7. Költségelőránnyat megállapítása.
8. Számvizsgáló-bizottság és a választmány javaslata a pénztári számadások tárgyában.
9. Választmány javaslata a tagsági díjnak 5 forintra leszállítása tárgyában.

Kelt Nyiregyházán, 1899. február hó 17-én.

Dr. Hoffmann Mór, titká.
Hoffmann Adolf, alelnök.

*) Az e rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.